

Väkivallattomuus on patriarkaalista

teoksesta ”How Nonviolence Protects the State”

Peter Gelderloos

Patriarkaatti tarkoittaa yhteiskunnan organisoinnin tapaa, joka tuottaa seksisminä tuntemamme ilmiön. Mutta se ei suinkaan tyhjene vain yksilöllisiin tai systeemiin naisten vastaisiin ennakkoluuloihin. Patriarkaalinen ideologia edellyttää ennen kaikkea ihmisten jakamista kahteen tiukasti rajattuun ryhmään - mies- ja naispuolisiin - sekä näkemystä, että jako on paitsi luonnollinen, myös moraalisesti oikein. (Tämä ei pidä paikkaansa: on monia täysin terveitä ihmisiä, jotka eivät sovi kumpaankaan näistä fysiologisista kategorioista, ja monia ei-länsimaisia kulttuureja, jotka tunnustavat useamman kuin kahden sukupuolen olemassaolon). Patriarkaatti pyrkii joko sosiaalisesti tai fyysisesti tuhoamaan jokaisen, joka ei sovi jompaankumpaan sen hyväksymistä kategorioista, tai joka muuten vastustaa kahden sukupuolen järjestelmää. Lisäksi patriarkaatti määrittelee miehille ja naisille selkeän erilliset roolit niin talouden, tunne-elämän kuin politiikan alueilla, ja väittää - jälleen paikkansapitämättömästi - näissä rooleissa pysymisen olevan sekä luonnollista että moraalisesti oikein. Patriarkaatti neutraloi sukupuolirooleihin sopimattomat ihmiset väkivallan tai yhteisöstä ulos sulkemisen keinoin ja saa heidät tuntemaan itsensä rumiksi, likaisiksi, halveksittaviksi, arvottomiksi. Patriarkaatti vahingoittaa kaikkia, niin miehiksi kuin naisiksi kasvatettuja, ja sitä pitävät yllä kaikki sen alaisuudessa elävät, mutta nimensä mukaisesti se asettaa miehet hallitsevaan ja naiset alistuvaan asemaan. Perinteisesti valtaan liitetyt toiminnan alueet ja luonteenpiirteet kuuluvat patriarkaatissa miehille. Erityisen huomionarvoista on, että patriarkaatti suo niin oikeuden kuin kyvyn väkivallan käyttöön lähes yksinomaan miehille.

Samoin kuin rotunäkökulmasta, on väkivallattomuus myös sukupuolen kannalta tarkasteltuna väistättä etuoikeutettu lähestymistapa. Väkivallattomuuden ideologia olettaa, ettei meidän tarvitse puolustaa itseämme suoraa väkivaltaa vastaan välittömästi, vaan että kykenemme sietämään sitä kärsivällisesti kunnes kyllin suuri osa yhteiskunnasta on valmiina vastustamaan sitä rauhanomaisin keinoin (tai että kykenemme ”muuntamaan” kaiken aggression, joka uhkaa meitä yksilöinä). Valtaosa väkivallattomuuden kannattajista esittää sen filosofiana, jonka tulisi läpäistä koko yhteiskunta ja kitkeä väkivalta juurineen - ei vain kapea-alaisena poliittisena käytäntönä. Mutta pasifistit eivät ilmeisesti ole tarkastelleet patriarkaatin väkivaltaa niin huolella kuin olisi syytä. Ovathan naiset sodissa, vallankumouksissa sekä arkielämässä väkivallan ensisijaisia uhreja (kun taas transsukupuoliset ovat uhreina vielä yllämainittuja).

Jos siis tarkastelemme väkivallattomuuden filosofiaa abstraktin politiikan kentän ulkopuolella, henkilökohtaisemmissa yhteyksissä, tarkoittaa se, että naisten on moraalisesti väärin opis-

kella tai soveltaa itsepuolustustaitoja. Se tarkoittaa, että parisuhdeväkivallan uhriksi joutuneen vaimon on parempi muuttaa pois kotoaan kuin mobilisoida yhteisönsä naiset vastaamaan miehelle samalla mitalla ja heittämään tämän ulos. Se tarkoittaa, että on parempi tulla raiskatuksi kuin survaista hyökkääjää avainnippula silmään - näin toimiminen kun muka ruokkisi jonkinlaista väkivallan kierrettä ja epäilemättä myös yllyttäisi tekijää raiskaamaan vastaisuudessakin. Pasifismi ei yksinkertaisesti sovi yhteen ihmisten jokapäiväisen todellisuuden kanssa - jolleivät kyseiset ihmiset sitten elä hulleaan etuoikeutetussa tyyneyden kuplassa, josta sivilisaatiomme reaktiivinen, kaikkialla läsnä oleva väkivalta on karkotettu poliisiin ja armeijoiden huomaamattomamman systeemisen väkivallan keinoin.

Toisaalta väkivallattomuus taas todellakin vaikuttaisi sopivan patriarkaatin vastustamiseen, edellyttäähän juuri patriarkaatin kumoaminen erityisesti toipumista ja sovitusta painottavia vastarinnan muotoja. Länsimainen, lakiin ja rangaistuksiin pohjaava oikeuskäsitys on perin juurin patriarkaalin. Varhaiset lakijärjestelmät määrittivät naiset omaisuudeksi, ja koska lait oli kirjoitettu miespuolisille omaisuuden haltijoille - jotka oli kasvatettu käsittelemään negatiivisia tunteita vain aggression kautta - oli ”rikkeisiin” vastattava sovituksen sijaan rangaistuksin; patriarkaatti ei voisi toimia jos miesten sallittaisiin olla tunteellisesti ehjiä. Lisäksi patriarkaattia ylläpitävät kaikki, eivät vain pienen eliitin edustajat, joiden vallan voisi väkisin kumota. Olisi tuhoisaa ja aivan turhaa pyrkiä hyökkäämään jokaista patriarkaalisesti käyttäytyvää vastaan - on parempi rakentaa kulttuuria, joka sallii jokaisen identifioitua mielensä mukaan sekä tukee meitä muodostaessamme terveitä ihmissuhteita ja toipuessamme ylisukupolvisista traumaista. Mikään näistä toiminnan tavoista ei kuitenkaan estä naisia ja transsukupuolisia harjoittelemasta itsepuolustusta, eikä kaikkia feministejä hyökkäämästä sellaisia taloudellisia, kulttuurisia tai poliittisia instituutioita vastaan, jotka ovat vastuussa erityisen raaosta patriarkaalisen sorron muodoista. Feministiset militantit voivat tappaa kytän, joka raiskaa kodittomia transsukupuolisia ja seksityöläisiä; he voivat polttaa anoreksiaa ja bulimiaa aiheuttavia kauneushanteita tietoisesti markkinoivan lehden toimituksen tai ottaa panttivangiksi ihmiskauppaan syyllistyvän firman johtajan ilman, että tämä haittaa terveemmän kulttuurin rakentamisen työtä. Päinvastoin: valakkaat, patriarkaattista tietoisesti hyötyvät ihmiset voivat pyrkiä estämään tällaisen kulttuurin synnyn, ja pahimpia, todennäköisesti parantumattomia patriarkaalisia sortajia vastaan iskeminen voi olla suureksi avuksi ihmisten valveuttamisessa. Terveiden ihmissuhteiden arvostaminen johtaa luonnostaan hyväksikäyttöä ja lähisuhdeväkivaltaa edistävien instituutioiden militanttiin vastustamiseen. Suurin osa patriarkaatin purkamisen työstä tulee luultavasti olemaan rauhanomaista, keskittymään toipumiseen ja vaihtoehtojen rakentamiseen. Mutta pasifistinen, muut taktiikat pois sulkeva lähestymistapa jättää tyhjän päälle ne, joiden on puolustettava itseään väkivallalta nyt.

Mitä tulee raiskauksiin ja muihin sukupuolittuneen väkivallan muotoihin, on väkivallattomuudella tarjota vain samoja vastauksia, joita patriarkaatti on saarnannut vuosituhansien ajan. Pasifismi glorifioi passiivisuutta, ”toisen posken kääntämistä” ja ”arvokkaasti kärsimistä”. Kenties selväsanaisimmassa patriarkaatin toimeenpanoa ja ylläpitoa käsittelevistä teksteistä - Vanhassa testamentissa - tarina, käsky, vertaus ja laki toisensa jälkeen neuvoo naisia sietämään epäoikeudenmukaisuutta pitkämielisesti ja rukoilemaan, että jumalallinen Auktoriteetti puuttuisi asiaan (mikä tuo väistämättä mieleen pasifistien perusteettoman luottamuksen siihen, että voittoa tavoitteleva media motivoi ”päättäjiä” oikeudenmukaisiin uudistuksiin levittämällä kuvia ar-

vokkaasta kärsimyksestä). Patriarkaalisen väkivallan kierrettä ei pidä yllä naisten väkivalta vaan haastamatta jäävän miehisen väkivallan yksipuolisuus.¹

Pasifistit ja reformistifeministit ovat monesti väittäneet militantteja aktivisteja seksistisiksi, ja useiden henkilöiden kohdalla syytös onkin pitänyt paikkansa. Mutta sellaisenaan aiheellinen kritiikki on usein myös laajennettu koskemaan poliittisen väkivallan käyttöä sinänsä, erityisesti sen oletettua maskuliinisuutta tai liitosta muihin etuoikeuksiin. Laina Tanglewood avaa aihetta: ”Jotkin viimeaikaiset ’feministiset’ anarkismin kritiikit ovat tuominneet militanttiuden muka seksistisenä ja naiset pois sulkevana... Itse asiassa tämä on ajatuksista se seksistinen.” Eräs toinen anarkisti havainnoi: ”Väkivallan värittyminen miehiseksi ja sen ääneen lausumaton seuraus, passiivisuuden liittäminen feminiiniseen, perustuu itse asiassa paljolti niiden otaksumiin, joiden käsitys yhteiskunnallisesta muutoksesta ei kata vallankumousta eikä valtion tuhoamista.” On myös kysyttävä, kenen käsitys vapaudesta ei sisällä naisten kykyä puolustaa itseään. Aktivisti Sue Daniels vastaa oletukseen, että naisia voisivat suojella vain laajemmat yhteiskunnalliset rakenteet: ”Nainen pystyy itsekseenkin torjumaan miespuolisen hyökkääjän... Kyse on harjaantumisesta, ei siitä, kuka on fyysisesti vahvempi.” *The Will to Win! Women and Self-Defense*-teoksen kirjoittajat ovat yhtä mieltä:

On naurettavaa, että on niin monia järjestöjä, jotka neuvovat ja tukevat raiskausten tai lähisuhdeväkivallan uhreiksi joutuneita naisia, muttei juuri yhtään, joiden tavoite olisi estää näitä asioita tapahtumasta. Meidän on kieltäydyttävä olemasta uhreja ja torjuttava ajatus, että väkivaltaa voisi hillitä sen tekijöille alistumalla. Todellisuudessa meitä vastaan hyökkääville alistuminen johtaa vain yhä enempiin, muihinkin kohdistuvaan väkivaltaan.

Koko ajatus väkivallan maskuliinisuudesta, koko ajatus, etteivät naiset, queerit ja transsukupuoliset muka voisi osallistua vallankumoukselliseen aktivismiin, perustuu muiden väkivallattomuuden filosofiaan sisältyvien olettamusten tavoin historian valkopesulle. Väkivallattomuuden

¹ bell hooks esittää kompleksisemmän, myös naisten väkivaltaa käsittelevän analyysin esimerkiksi teoksessa *Mies tahtoo muuttua* (suom. Niin&näin, Tampere 2020). On kuitenkin huomiotava, ettei naisten väkivalta tässä yhteydessä ole tietoisesti poliittista eikä patriarkaatin vastaista vaan pikemminkin vaistonvaraista; naiset kohdistavat itse kokemansa väkivallan lapsiin ja muihin yhteiskunnan hierarkiassa alempana oleviin siiräten näin traumojaan eteenpäin. Tämä on esimerkki todellisesta väkivallan kierteestä, jollaisen mallia pasifistit kuvittelevat kaiken väkivallan noudattavan. Joskin on totta, että kaikki trauma aiheuttava väkivalta voi johtaa kierteisiin sen kohteiden reagoimissa kokemaansa epätervein tavoin, eivät kaikki väkivaltaiset reaktiot väkivallan uhrina olemiseen ole yhtäläisiä: vallankumouksellisten aktivistien mukaan väkivallan laskevat alunperin liikkeelle hierarkkiset sorron järjestelmät, joissa väkivalta suuntautuu johdonmukaisesti alaspäin. On oikeutettua, välttämätöntäkin, tehdä näiden järjestelmien edustajat vaarattomiksi. Maailma ei ole mikään raakuudessaankin reilu pelikenttä, jolla tasavertaiset osapuolet pallottelevat väkivaltaa edestakaisin. Konkreettisemmin ilmaistuna: kun jonkin yhteisön naiset järjestäytyvät iskeäkseen kollektiivisesti raiskaajia vastaan, raiskauksia jää tapahtumatta, menneiden raiskausten aiheuttamat traumat voidaan karkottaa rakentavalla ja voimaannuttavalla tavalla, ja miehiltä menee mahdollisuus raiskata seurauksitta, mikä vähentää raiskauksia tulevaisuudessa. Vastaavasti: kaupunkilaisten mustien ja latinojen aseelliset sissihyökkäykset poliisia vastaan eivät ruoki mitään poliisiväkivallan kierrettä. Kytät eivät tapa ei-valkoisia siksi, että olisivat aiemman väkivallan traumatisoimia, vaan siksi, että heille maksetaan siitä ja että valkoisen ylivoimaisen järjestelmän vaatii sitä. Vallankumouksellinen toiminta tietenkin johtaa repression lisääntymiseen, mutta tämä on este valtion tuhoamiseen johtavalla tiellä, ei peruste olla astuamatta sille; valtio itse on väkivallan merkittävin lähde. Ihmiset tulevat olemaan traumatisoituneita sekä ajattelemaan patriarkaalisesti ja autoritaarisesti vielä valtion, kapitalismin ja patriarkaalisten rakenteiden tuhon jälkeenkin, mutta tällaiset yksilölliset ongelmat, joiden pohjalla ei ole yhteiskunnallisia rakenteita, voidaan ratkaista yhdessä, väkivallattomin keinoin. Armeijoiden muodostamaan ongelmaan sama ei päde.

kannattajat unohtavat nigerialaiset naiset, jotka valtasivat ja sabotoivat öljynjalostuslaitoksia, palestiinalaisten intifadan naismarttyyrit, Stonewall-kapinan transsukupuoliset soturit, lukemattomat tuhannet Vietkongin riveissä taistelleet naiset ja Amerikan alkuperäisasukkaiden naisjohtajat, jotka vastustivat eurooppalaisten toimeenpanemaa kansanmurhaa. He unohtavat bolivialaisen Mujeres Creando-anarkafeministiryhmän sekä mellakoineet ja poliisia vastaan taistelleet brittisuffragetit, Mustiin panttereihin kuuluneet naiset, joita oli rivijäsenistä puolueen korkeimpaan johtoon, sekä Zapatistojen, Weather Undergroundin ja muiden militanttien ryhmien naisjäsenistön. On absurdia väittää, etteivät naiset voisi iskeä sortavia järjestelmiä vastaan. Mutta tämä oletus on niin keskeinen osa mytologiaamme ettei se hälvene ennen kuin artikkelimme sen selkeästi. Edes rauhoitetun, valkoisen ensimmäisen maailman historia ei tue sitä, sillä kattavin ja tehokkainkaan patriarkaatti ei voi tukahduttaa kaikkea vastarintaa.

Niillä väkivallattomuuden kannattajilla, jotka ymmärtävät, miten väärin on yrittää kieltää sorrettuja pitämästä puoliaan, ja jotka poikkeavat periaatteistaan itsepuolustuksen kohdalla, ei ole toimivia strategioita systeemiseen väkivaltaan vastaamiseksi. Lasketaan siis itsepuolustukseksi, jos nainen vastaa väkivaltaiselle aviomiehelle samalla mitalla - entä jos hän räjäyttää tehtaan, jonka saastuttama ympäristö tekee hänen rintamaidostaan myrkyllistä? Onko hänen sallittua järjestää laajakantoisempi kampanja tehtaan omistavan ja saasteista vastuussa olevan yhtiön tuhoamiseksi? Onko itsepuolustusta tappaa kenraali, joka käskää sotilaita, jotka raiskaavat naisia sota-alueella? Vai onko pasifistien, joiden tosin sallitaan puolustaa itseään, oltava aina puolustuskannalla - torjuttava vain yksittäisiä hyökkäyksiä niiden vääjämättömyyteen alistuen? Onko heidän kenties odotettava, kunnes väkivallattomat taktiikat jotenkin käännyttävät tehtaan omistajat ja kenraalin, jotka tällä välin saavat tehdä mitä lystäävät?

Väkivallattomuus paitsi suojelee patriarkaattia militantilta vastarinnalta, myös edistää patriarkaalisten dynamiikkojen säilymistä liikkeen sisällä. Yksi nykyisen sorron vastaisen aktivismin tärkeimmistä lähtöoletuksista on, että sortavat hierarkiat ilmenevät kaikkien niiden alaisuudessa elävien käytöksessä ja että liikkeen on näin ollen taisteltava niitä vastaan niin sisäisesti kuin ulkoisesti. (Huomiotta jätetyt sorron dynamiikat olivat usein syynä aiemman sukupolven kamppailujen epäonnistumiseen; liike, jossa sisäistä sortoa vastustetaan, on lisäksi ympäristönä turvallisempi ja voimaannuttavampi.) Pasifistit kuitenkin välttelevät itsekritiikkiä hanakasti.² Monet tuntevat osin oikeutetun stereotypian itsetyytyväisestä väkivallattomasta aktivistista, joka uskoo niin lujasti ”olevansa muutos, jonka haluaa maailmassa nähdä”, että alkaa pitää itseään kaiken hyvän ja kauniin ruumiillistumana. Kun kritisoin erään pasifistisen järjestön johtajaa tämän etuoikeuksista, eräs ryhmän jäsen vastasi, ettei tämä valkoinen mies mitenkään voinut hyötyä patriarkaattista eikä valkoisesta ylivallassa, olihan hän niin hyvä ihminen - ikään kuin kyseisistä sorron järjestelmistä voisi irtisanoutua noin vain. Mitenköhän helppoa tällaisessa ilma-

² Vakavamielistä pasifistista sanontaa, jonka mukaan ”muutoksen on tultava sisältä”, ei pidä sekoittaa itsekritiisyyteen. Käytännössä tällainen filosofia ainoastaan estää ihmisiä haastamasta järjestelmää ja taistelemasta rakenteellista sortoa vastaan; se vastaa kristillistä synnin käsitettä, jonka tarkoitus on harhauttaa energiaa kollektiivisesta kapinoinnista yksilöllisen muutoksen tavoitteluun. Niissäkin harvoissa tapauksissa, joissa ”sisäinen muutos” merkitsee muutakin kuin yksinkertaisesti sitoutumista väkivallattomuuteen, on se tehon itsen kehittämisen muoto joka edellyttää harhaluuloa, että sorron rakenteet ovat yhteiskunnassamme yleisten henkilökohtaisten vikojen tuotosta ja voidaan purkaa yksilötason ylittäviin voimiin puuttumatta. Taktiikoiden moninaisuutta kannattavien antiautoritaaristen aktivistien versio itsensä kehittämisestä on sen myöntämistä, että juuri nämä yksilötason ylittävät voimat, nämä sorron rakenteet, vaikuttavat jopa niitä vastaan taistelevien käytökseen, ja että yksilötason oireiden hoitaminen täydentää juurisyyden poistamisen pyrkimystä. Pasifistinen itsen kehittäminen pyrkii korvaamaan tämän syvätason työn sen täydentämisen sijaan.

piirissä on vaatia pasifistijärjestöjen suurimmaksi osaksi miespuolista johtoa tilille transfobiasta, seksuaalisesta ahdistelusta tai muusta sortavasta käytöksestä? Vaikuttaa siltä, että kyllin moneen nälkälakkoon ja sit-iniin osallistuminen tekee etuoikeudet tyhjiksi.

Pasifistien taipumuksella vältellä itsekritiikkiä on tarkoituksensa. ”Moraalisen ylemmyyden saavuttamiseen ja moraalisesti ylempänä pysyttelyyn” tähtäävän strategian kannattajilla ei yksinkertaisesti ole varaa muuhun kuin moitteettoman puhtoiseen julkisivuun. Heille on haitallista pyrkiä paljastamaan sortavia dynamiikkoja ja syrjiviä asenteita ryhmiensä sisällä. Moniko tietää Martin Luther Kingin kohdelleen Ella Bakeria (joka suurilta osin rakensi SCLC:n perusteet Kingin ollessa organisoijana kokematon) kuin sihteerin - ja nauraneen päin naamaa useille naisille, jotka ajoivat vallan tasaisempaa jakamista järjestössä? Moniko tietää hänen sanoneen äityttä naisten luonnolliseksi rooliksi ja valittaneen, että naiset ”pakotetaan” johtajiksi ja opettajiksi? Entä onko tiedossa, että hän poisti Bayard Rustinin järjestöstään koska tämä oli homo? Näitä tosiasioita ei juuri ole levitetty, koska Kingin asema esikuvana nojaa hänen vikojensa peittelyyn.

Toisin kuin pasifistit, vallankumoukselliset aktivistit pyrkivät rakentamaan valtaa ja päihittämään valtion strategiassa. Tämä vaatii alituista itsearviointia ja itsekritiikkiä. Poikkeuksena tästä säännöstä toimijat, joiden strategia perustuu puolueiden tai muiden keskusvaltaisten järjestöjen muodostamiseen, hyötyvät sisäisen kritiikin vaientamisesta olivat sitten pasifistisia tai vallankumouksellisia. - Mutta nykypäivän vallankumoukselliset aktivistit ovat selkeästi taipuvaisia hylkäämään poliittiset puolueet, ammattiliitot ja muut järjestöt, joille kehittyy oma ortodoksiansa ja omat intressinsä.

Militanttien ryhmien seksistisyyttä ylikorostetaan usein nimenomaan seksistisen ennakkoluulojen perusteella. Esimerkkinä: naiset käytännössä suljettiin ulos Martin Luther King nuoremman Southern Christian Leadership Conference-järjestön (SCLC:n) johdosta, kun taas Mustissa panttereissa Elaine Brownin kaltaiset naiset kohosivat ajoittain huippuasemiin. Kuitenkin nimenomaan Mustia panttereita, ei SCLC:a, pidetään yleisesti machokulttuurin huipentumana. Kathleen Cleaver esittää vastaväitteen: ”Vuonna 1970 Mustat panterit otti virallisesti kantaa naisten vapautuksen puolesta. Onko Yhdysvaltain kongressilta koskaan kuultu vastaavanlaista kannanottoa?” Frankye Malika Adams, hänkin Panttereiden jäsen, sanoo: ”Naiset aika lailla pyörittivät Mustia panttereita. En tiedä miten meistä tuli muka miesten puolue tai miten meitä alettiin sellaisena pitää.” Mumbia abu-Jamal kirjoittaa uudistetussa historiikissaan Panttereista joillain tavoin ”naisten puolueena”.

Mustissa panttereissa oli edelleen seksismiä kuten sitä on kaikissa nykypäivänkin vallankumouksellisissa ryhmittymissä ja kaikilla patriarkaalisen yhteiskunnan alueilla. Patriarkaattia ei voi tuhota yhdessä yössä, mutta asialle omistautuneet ryhmät voivat purkaa sitä vähä vähältä. Tärkeintä on ymmärtää, ettei patriarkaatti ole vihollisena toissijainen, ja tehdä naisille, queereille ja transsukupuolisille tilaa vallankumouksellisen liikkeen johtajina ja uudelleenarvioijina (kuten myös tukea cismiehiä näiden pyrkiessä ymmärtämään sosialisatiotaan ja purkamaan sen kielteisiä аспектеja). Rehellinen tilannearvio paljastaa, että liikkeen vapauttamisessa cismiästä on aiemmista hyvistä aikomuksista huolimatta edelleen työtä, ja että on myös löydettävä tapoja puuttua hyväksikäyttöön liikkeen sisäisissä ihmissuhteissa - niin romanttisissa kuin muissakin.

Lähes jokaisessa muistamassani taktisessa tai strategisessa keskustelussa enemmistö osallistujista on ollut cissukupuolisia miehiä, ja he ovat myös hallinneet mielipiteitten vaihtoa. Tämä on pätenyt niin militanteissa kuin pasifistisissa ryhmissä. Sen sijaan että väittäisimme cisnaisten ja transsukupuolisten olevan jotenkin kykenemättömiä ottamaan osaa monenlaisiin taktiikoihin, meidän tulisi nostaa esiin niiden patriarkaatin sortamien ääniä, jotka ovat taistelleet vallanku-

mouksellisina peräänantamattomasti, tuloksettaasti ja tarpeen vaatiessa väkivalloin. Seuraavassa joitakin esimerkkejä.

Mujeres Creando on bolivialainen anarkafeministinen ryhmä, jonka jäsenet ovat maallaneet poliittisia graffiteja, kampanjoineet köyhyyttä vastaan, suojanneet mielenosoittajia poliisiväkivallalta ja dramaattisimpana auttaneet - molotovin cocktaileilla ja dynamiitilla aseistautuneina - alkuperäisväestöön kuuluvia viljelijöitä valtaamaan pankin vaatiakseen tätä antamaan anteeksi velan, jonka takaisinmaksu oli näännyttämässä viljelijöiden perheitä nälkään. Julieta Perades, yksi ryhmän perustajajäsenistä Maria Galindon ja Monica Mendozan ohella, kertoo haastattelussa: ”Mujeres Creando on kolmen naisen ”hullu päänäpintymä”, joka sai alkunsa Bolivian ylimielisen, homofobiisen, totalitaarisen vasemmiston vastustamisesta 1980-luvulla... Ne, jotka puhuvat vain kapitalismin lakkauttamisesta, ammentavat kaikki uuden yhteiskunnan mallinsa patriarkaalisesta vasemmiston perinteestä. Feministeinä me Mujeres Creandossa tavoittelemme vallankumousta, todellista järjestelmän muutosta... Olen sanonut ennenkin ja sanon jälleen ettei meidän anarkismimme ole Bakuninin eikä CNT:n vaan isoäittemme perua; ja että tämä on kaunis anarkismin koulukunta.”

Puertoricolainen drag queen Sylvia Rivera kertoo osallistumisestaan vuoden 1969 Stonewallin mellakoihin, jotka puhkesivat poliisin tehtyä ratsian New Yorkin Greenwich Villagessa sijaitsevaan Stonewall Inn-baariin ja ahdisteltua queeriä ja transsukupuolista asiakaskuntaa:

Emme aikoneet niellä enää enempää. Olimme tehneet niin paljon muiden liikkeiden puolesta. Oli aika.

Etummaisina olivat kodittomat katujen homot Villagesta, heidän takanaan drag queenit, ja meidän takanamme kaikki muut...

Olen iloinen että osallistuin Stonewallin mellakkaan. Muistan miten joku heitti Molotovin cocktailin, ja miten ajattelin: ”Hyvä luoja, vallankumous on täällä! Vallankumous on vihdoinkin täällä!”

Uskoin alusta saakka että lopulta taistelisin vastaan. Tiesin sen - en vain tiennyt että se tapahtuisi sinä yönä. Olen ylpeä, että olin paikalla silloin. Olisi ollut tuskallista jäädä sivuun siitä hetkestä, koska juuri silloin nähtiin, miten maailma alkoi muuttua minulle ja kaltaisilleni.

Tietysti meillä on vielä pitkä matka kuljettavana.

Ann Hansen on kanadalainen vallankumouksellinen joka istui seitsemän vuoden vankeustuomion osallistumisestaan maanalaisiin Direct Action- ja Wimmin's Fire Brigade-ryhmiin. Muun toimintansa ohella Direct Actionin jäsenet tekivät pommi-iskun Litton Systemsin tehtaaseen, jossa valmistettiin risteilyohjusten osia Yhdysvaltain armeijalle. Wimmin's Fire Brigade puolestaan pommitti Red Hot Video-pornokauppoja, joissa myytiin videoita raiskauksista. Muistelmissaan Hansen kirjoittaa: ”Eri suoran toiminnan muotojen tehokkuus vaihtelee historiallisten olosuhteitten mukaan, mutta yhdessä muunlaisten protestien kanssa suora toiminta voi auttaa liikettä kokonaisuutensa aukaisemalla vastarinnan kanavia, joita valtion ei ole helppo sulauttaa itseensä eikä muuten kontrolloida. Liikkeessä on valitettavasti paljon jäseniä, jotka vesittävät omaa toimintaansa vastustamalla taktiikoiden moninaisuutta... Meidät on rauhoitettu.”

Amerikan kuuluisin anarkisti Emma Goldman, joka osallistui teräspamppu Henry Clay Frickin murhan yritykseen, kannatti Venäjän vallankumousta ja oli leninistihallituksen varhaisim-

pia kriitikoita, kirjoittaa naisten emansipaatiosta: ”Historia todistaa meille, että jokainen sorrettu luokka on saavuttanut aidon vapauden hallitsijoiden ikeestä omilla ponnistuksillaan. On välttämätöntä, että naiset ymmärtävät tämän opetuksen ja tajuavat, että heidän vapautensa ulottuu niin kauas kuin yhteiset voimat vain antavat myöten.”

Mollie Steimer oli toinen amerikkalainen maahanmuuttaja-anarkisti, joka oli alunperin kotoisin Venäjältä. Hän oli jo nuorena mukana julkaisemassa New Yorkissa toiminutta jiddišinkielistä *Frayhayt*-anarkistilehteä. Lehden etusivu julisti: ”Ainoa oikeudenmukainen sota on yhteiskunnallinen vallankumous.” Vuodesta 1918 lähtien Steimer oli toistuvasti pidätettynä ja vangittuna koska vastusti maailmansotaa ja kannatti Venäjän vallankumousta, joka tällöin, ennen leninistien vallankaappausta ja puhdistuksia, oli suurilta osin anarkistinen. Eräässä oikeudenkäynnissään hän sanoi: ”Aion omistaa kaikki voimani tämän aatteen [anarkismin] toteuttamiselle ja tarvittaessa antaa henkeni sen puolesta.” Steimer karkotettiin Venäjälle, missä bolševikit vangitsivat hänet anarkistivankien tukemisesta.

Anna Mae Pictou-Aquash oli Mi'kmaq-alkuperäiskansan jäsen ja AIM:n eli American Indian Movementin aktivisti. Ennen liittymistään AIM:n jäseneksi hän muun muassa opetti alkuperäiskansojen nuorille näiden historiaa, teki alkoholismiin vastaista työtä ja auttoi perustamaan Boston Indian Councilin. Vuonna 1973 hän osallistui 71 päivää kestäneeseen Wounded Kneen valtauksen. Vuonna 1975, kun AIM:n vastainen repressio oli ankarimmillaan - FBI:n aseistamat puolisoitaalliset joukot murhasivat kokonaisuudessaan ainakin 60 AIM:n aktiivia ja tukijaa - Anna Mae oli läsnä tulitaistelussa, jossa kaksi FBI-agenttia sai surmansa. Saman vuoden marraskuussa hänestä annettiin pidätysmääräys hänen jätettyään saapumatta oikeuteen vastaamaan syytteisiin aseiden hallussapidosta. Helmikuussa 1976 hänet löydettiin kuolleena; häntä oli ammuttu takaraivoon, mutta kuolinsyyksi merkittiin aluksi paleltuminen. Anna Maen kuoleman jälkeen paljastui, että FBI oli uhannut tappaa hänet hänen kieltäytyttyään luovuttamasta tietoa muista AIM:n aktiiveista. Tämä oli osa COINTELPRO:a eli FBI:n radikaaleja toisinaajattelihoita vastaan suuntaamaa ”vastavakoiluohjelmaa”. Eläessään Anna Mae oli suorapuheinen aktivisti ja vallankumouksellinen: ”Valkoiset kuvittelevat tämän maan kuuluvan heille - he eivät tajua hallitsevansa tällä hetkellä vain siksi, että heitä on enemmän kuin meitä. Muutama ryysyinen pyhiinvaeltaja onnistui muuttamaan koko maan saapumalla tänne 1500-luvulla. Ehkei tarvita kuin muutama ryysyinen intiaani jotta kaikki muuttuisi uudelleen.”

Rote Zora oli saksalaisten anti-imperialististen feministien muodostama urbaani sissiryhmä. Yhdessä Revolutionäre Zellen-ryhmän kanssa Rote Zoran jäsenet osallistuivat yli kahteensataan terrori-iskuun, enimmäkseen pommituksiin, 1970- ja -80-lukujen aikana. Heidän kohteinaan olivat pornontuottajat, hikipajoja käyttävät yritykset, hallintorakennukset, naisia vaimoiksi, seksiorjiksi ja työläisiksi myyvät yritykset, lääkeyhtiöt ynnä muut. Nimettömässä haastattelussa ryhmän jäsenet kertovat, miten ryhmä sai alkunsa: ”RZ:n naiset aloittivat vuonna 1974 pommitamalla Kariarujen korkeinta oikeutta. Halusimme kaikki kumota lain '218' eli aborttilain...” He vastaavat seuraavasti kysymykseen, vahingoittavatko pommi-iskut ja muu väkivalta liikettä:

ZORA 1: Iskut eivät vahingoita liikettä, sen tekee repressio. Iskut päinvastoin vahvistavat liikettä. Esimerkiksi iskumme naiskauppiaita vastaan auttoi paljastamaan heidän liiketoimintansa suurelle yleisölle, uhkaamaan heitä. Nyt he tietävät että vastarintaa on odotettavissa jos he jatkavat toimintaansa. Tämä on selkeästi voitto liikkeelle.

ZORA 2: Vastavallankumoukselliseen strategiaan on jo pitkään kuulunut eristää radikaalit muusta liikkeestä koko liikkeen heikentämiseksi. 70-luvulla saimme kokea mitä seuraa, kun osa vasemmistosta alkaa uskoa valtion propagandaan ja esittää taipumattomasti kamppailevat syyllisinä liikettä kohtaavaan repressioon. Näin ajattelevat eivät ainoastaan sekoita syytä ja seurausta toisiinsa vaan myös implisiitisti oikeuttavat valtion pakkovallan. Näin he heikentävät omaakin asemaansa. He kaventavat vastarintansa alaa...

Miten aiotte saada ei-autonomiset, ei-radikaalit naiset ymmärtämään tavoitteenne? Aseellinen toiminta vaikuttaa pelottavalta monille.

ZORA 2: [...] Niin, arkisen todellisuuden kyseenalaistaminen on pelottavaa. Naiset joiden päähän on pienestä pitäen taottu että he voivat olla vain uhreja tietenkään säikähtävät kun heille osoittaa, ettei heidän pelkän sukupuolensa perusteella tarvitsisi olla rauhanomaisia. Toimintamme on myös provokaatiota. Ne naiset, jotka kokevat raivoa voimattomuudestaan, voivat samastua toimintaamme. Vastaavalla tavalla kuin tiettyyn naiseen kohdistuva väkivalta luo kaikkia naisia uhkaavan ilmapiirin, luo meidän toimintamme osaltaan ilmapiiriä, jossa ”vastarinta on mahdollista” - vaikka kohdistuukin väärintekijöistä vain harvoihin.

Merkittävä osa feministisestä kirjallisuudesta kieltää aseellisen taistelun voimaannuttavat vaikutukset ja sen historiallisesti tärkeän roolin naisten vapautusliikkeessä, yhdistäen sen sijaan feminismiin ja pasifismin. Argumentteina tällainen feminismi käyttää esimerkiksi useissa militantteissa vapautusjärjestöissä rehottavaa seksismii ja machokulttuuria - todellista ongelmaa, jonka olemassaolo on tunnustettava ja johon on puututtava. Väkivallattomuuden vastustamisen ja taktiikoiden moninaisuuden puolesta puhumisen ei missään nimessä pitäisi tarkoittaa tyytymistä menneiden militanttien järjestöjen toimintatapoihin tai kulttuureihin, kuten Weather Undergroundin machoiluun tai Punaisten prikaatien antifeminismiin. Mutta tämän kritiikin vakavasti ottamisen ei myöskään pitäisi estää meitä kiinnittämästä huomiota niiden feministien teko-tyhyteen, jotka mieluusti soimaavat militantteja seksismistä mutta katsovat samanlaista käytöstä sormien läpi pasifistien kohdalla - esimerkiksi toistamalla tarinaa, jonka mukaan Gandhi oppi väkivallattomuuden periaatteet vaimoltaan, mainitsematta miten häiritsevän patriarkaalisen parin avioliitto oli.

Jotkut pasifistifeministit menevät yksittäisten militanttien kritisoimista pidemmälle ja pyrkivät liittämään feminismiin väkivallattomuuteen syvemmillä, metafysisellä tasolla. Tämä on esimerkki aiemmin mainitusta passiivisuuden feminisoinnista. Berkeley journalin julkaisemassa artikkelissa *Peace Power* Carol Flinders siteeraa UCLA:n tutkimusta, joka väittää naisten olevan hormonaalisesti ohjelmoituja vastaamaan aggressioon ”hoivaa tai sovitele”-mekanismilla miehiensä ”taistele tai pakene”-mekanismin sijaan. Kyseisten UCLA:n tutkijoiden mukaan naiset reagoivat uhkiin ”rauhottamalla lapset, ruokkimalla läheisensä, purkamalla jännitteet ja vahvistamalla siteitä toisiin naisiin”. Tällainen populaaritiede, joka muka todistaa naisten ja miesten välillä olevan luonnollisia eroja, on jo kauan ollut suosittu patriarkaalisen vallan uudistamisen keino; monet ovat huolestuttavan halukkaita unohtamaan matematiikan perusteet antautuakseen uskomaan näin mukavan selkeään maailmanjärjestykseen. Ihmiskunnan jakaminen kahteen mielivaltaisesti rajattuun joukkoon (mies- ja naispuolisiin) vain muutaman eroavan piirteen perusteella johtaa vääjäämättä suuriin keskiarvojen eroavaisuuksiin joukkojen välillä. Ne jotka eivät tiedä,

että keskiarvo pikemmin peittää kuin tuo esiin joukon sisäisen moninaisuuden, voivat tyytyväisinä julistaa joukot luonnollisiksi kategorioiksi ja siten vahvistaa normeja, jotka saavat oman joukkonsa keskiarvosta poikkeavat ihmiset tuntemaan itsensä luonnonoikeiksi. Puolueetonta tiedettä totta tosiaan!

Eikä Flinders suinkaan tyydy tämän essentialisoivan, implisiitisti transfobisen tutkimuksen lainaamiseen. Hän jatkaa uppoutumalla ”kaukaiseen, esi-inhimilliseen menneisyyteemme. Lähimpien sukulaistemme eli simpanssien keskuudessa urokset vartioivat tiettyä aluetta tehdäkseen siitä turvallisen naaraille ja poikasille. Naaraat ovat etulinjassa vain harvoin; tyypillisemmin ne hoivaavat poikasia”. Flindersin mukaan tämä osoittaa, ettei ”naisille ole koskaan ollut selviytymisen kannalta kovin edullista taistella” ja että ”naiset tapaavat ymmärtää väkivallattomuuden eri tavalla kuin miehet ja toteuttaakin sitä eri tavalla”. Sen lisäksi, että Flinders kirjoittaa tässä hyvin seksistiseen sävyyn, on hänen ajattelunsa tieteellisyydessä paljon toivomisen varaa. Evoluutiivinen determinismi, johon hän nojaa, ei ole perusteltua: se on suosittu ajattelumalli ainoastaan, koska saa tietyt sortavat yhteiskuntarakenteet vaikuttamaan luonnollisilta. Ja vaikka hyväksyisimme evolutiivisen determinismin meidän on edelleen otettava huomioon, etteivät ihmiset kehittyneet simpansseista, vaan molemmat lajit kehittyivät yhteisestä edeltäjästä. Simpanssit ovat aivan yhtä ”nykyaikaisia” kuin ihmisetkin, ja molemmilla lajeilla on ollut riittämiin aikaa kehittää edeltäjäajasta eroavia piirteitä. Simpanssien sukupuolijärjestelmät eivät ohjaa toimintaamme sen enempää kuin simpanssien toimintaa ohjaa inhimillinen taipumuksemme ympäröivää maailmaa vääristelevään mentaaliakrobatiaan. Todistelllessaan naisten luontaista väkivallattomuutta Flinders tulee samalla väittäneeksi, että naisten on parasta pysyä kaukana ”etulinjasta” hoivamassa lapsia ja ruokkimassa yhteisöään. Flinders on selkeästi, joskin vahingossa osoittanut, että sama uskomusjärjestelmä, jonka mukaan naiset ovat olemukseltaan rauhanomaisia, myös pitää ruuanlaittoa ja lasten kasvattamista naisten luontaisena tehtävänä. Tämä uskomusjärjestelmä on nimeltään patriarkaatti.

Erään toisen feministiakateemikon artikkeli essentialisoi aiheensa heti kättelyssä. ”Feminism and Nonviolence: A Relational Model”-artikkelinsa toisessa kappaleessa Patrizia Longo kirjoittaa:

Vuosien aikana kasautuneet tutkimustulokset [...] osoittavat, että naiset suosivat johdonmukaisesti väkivallatonta toimintaa siihen kuuluvista ongelmista huolimatta. He eivät kuitenkaan toimi näin siksi, että halusivat kehittää itseään kärsimällä, vaan siksi, että väkivallaton strategia sopii yhteen heidän arvojensa ja kykyjensä kanssa.

Liittäessään naiset väkivallattomuuteen pasifistifeministien on myös määriteltävä, mitä naisille kuuluvat arvot ja kyvyt ovat. Näin he tulevat luonnollistaneeksi tietynlaisen naisroolin ja sulkeneeksi siihen sopimattomat ulkopuolelle.

On vaikeaa sanoa, kuinka monet nykyfeministit hyväksyvät essentialismin lähtökohdakseen. Vaikuttaa kuitenkin siltä, ettei suuri osa rivifeministeistä hyväksy ajatusta, että feminismi ja väkivallattomuus liittyisivät välttämättä yhteen. Eräällä keskusteluforumilla kymmenet feministeiksi identifioituvat vastasivat kysymykseen: onko feminismillä ja väkivallattomuudella yhteys? Valtaosa vastasi kieltävästi - näin vastanneiden joukossa oli niin pasifisteja kuin ei-pasifisteja. Yksi vastauksista tiivistä enemmistön tuntemukset: ”Feminismin kuuluu edelleen merkittävä juonne, joka liittää naiset ja väkivallattomuuden yhteen. Mutta monille feministeille, esimerkiksi itselleni, on vastenmielistä jos meidän oletetaan olevan väkivallattomuuden kannalla vain sukupuolemme tai feminismimme perusteella.”

Anarkistinen kirjasto
Anti-Copyright

Peter Gelderloos
Väkivallattomuus on patriarkaalista
teoksesta "How Nonviolence Protects the State"

fi.anarchistlibraries.net